

Repareren op café

Een oud strijkijzer, een kapotte ritssluiting, een wekker die het niet meer doet: spullen die voorheen in de vuilnisbak belandden, krijgen een tweede leven dankzij de vele Repair Cafés die gemeenten in heel Vlaanderen organiseren. In het nieuwe online portfolio van de OVAM vindt u nog veel meer inspiratie om het afval-, materialen- en bodembeleid naar de lokale praktijk te vertalen. Lees meer op p. 4 en 5!

Lokale troeven

In 1992 lanceerde de Verenigde Naties op de "Earth Summit" in Rio de Janeiro haar Agenda 21, het eerste wereldwijde actieplan voor duurzame ontwikkeling. De wereld was in die tijd helemaal in de ban van de globalisering. De slogan die bij Agenda 21 hoorde, luidde dan ook "Think globally, act locally".

23 jaar later, op 7 september 2015, stelde UNEP (United Nations Environmental Program) op het ISWA-wereldafvalcongres in Antwerpen de eerste Global Waste Management Outlook voor (p.2). Naast bevindingen over de beperkte toegang van mensen tot gecontroleerde afvalinzameling en -verwerking of de mogelijkheden om de CO₂-uitstoot terug te dringen door goed afvalbeheer, is er opnieuw één belangrijke vaststelling: om een globale afvalcrisis te vermijden moet er nu ingegrepen worden. De rol van lokale besturen en groeiende steden is daarin cruciaal!

"Westerse landen hebben de luxe om over dergelijke vraagstukken na te denken, een groot deel van de wereld is gewoon bezig met overleven", zei Rotterdams burgemeester Ahmed Aboutaleb (p.3) op het ISWA-congres. Dat geeft ons een enorme verantwoordelijkheid om kennis te delen en oplossingen aan te reiken.

Kunnen we misschien het Agenda 21-adagium omdraaien en even 'lokaal denken'...? Veel creatieve en vernieuwende oplossingen voor het afval-, materialen- en bodembeheer bestaan al en worden door sterke lokale besturen in de praktijk omgezet. Daarom lanceerde de OVAM dit najaar het OVAM-portfolio (p.4-5), een bundeling inspirerende verhalen van en voor lokale besturen, die u kunt raadplegen op portfolio.ovam.be

Tot de verbeelding sprekende verhalen en ontwerpen vinden we ook terug in de *Additive Design Challenge*, een wedstrijd van Plan C in samenwerking met de OVAM om de kracht van 3D-printen te gebruiken om de kringlooeconomie te stimuleren. Zestig designers en bedrijven moesten aan de slag met de idee dat afval 'slechts een ontwerpfout is'. Ze gingen zelf producten ontwerpen en printen die economisch rendabel moesten zijn en een positieve impact hebben op mens en planeet. OVAM.link stelt u Absorlight en Alice voor (p.7), twee winnende ontwerpen en prachtvoorbeelden van wat 3D-printen kan betekenen voor de planeet.

Veel leesplezier.

Jan Verheyen, woordvoerder

4

Komende generaties niet opzadelen met ons afval

6

Onze ruimte is krap, gebruik haar wel

8

Antwerpen wil met Fashion Flows uitgroeien tot circulaire modestad

Vlaanderen
is materiaalbewust

VN stelt eerste Global Waste Management Outlook voor op internationaal afvalcongres in Antwerpen

Komende generaties niet opzadelen met ons afval

Het was een mooie primeur voor gaststad Antwerpen én een hele eer voor Vlaanderen. Op het internationale afvalcongres in september stelden de International Solid Waste Association (ISWA) en het United Nations Environmental Program (UNEP) de eerste Global Waste Management Outlook (GWMO) voor in de Antwerpse Stadsschouwburg. Dat allereerste internationale overzicht van de afvalproblematiek en actieplan voor afvalbeheer moet afval internationaal tot een prioriteit maken.

“Doordacht afvalbeheer is nodig”

“Een doordacht afvalbeheer is nodig om wereldsteden tot een gezonde, aangename en veilige plek te maken. De Global Waste Management Outlook is cruciaal om de afvalproblematiek internationaal op de agenda te zetten.”

Dambisa Moyo, internationaal eco-noom en schrijfster uit Zambia

3 miljard, zo groot was de wereldbevolking in 1960. Vandaag zijn we met 8 miljard. In India komen er elke maand 1 miljoen mensen bij. China telt nu al honderd steden met meer dan 1 miljoen inwoners. De jaarlijkse afvalberg is evenredig aangegroeid tot 7 à 10 miljard ton. 3 miljard mensen hebben geen toegang tot een gecontroleerde afvalverwerking. 70 procent van het afval wordt gewoon gedumpt. Het komt in de aarde, de oceanen en de atmosfeer terecht, met vernietigende gevolgen voor de gezondheid en het milieu.

Hoe kunnen we de globale afvalproblematiek aanpakken? Die uitdaging gaan United Nations Environmental Program (UNEP) en International Solid Waste Association (ISWA) aan met de Global Waste Management Outlook (GWMO). Dat allereerste internationale overzicht van de afvalproblematiek en actieplan voor afvalbeheer werd begin september gelanceerd op het ISWA-congres in Antwerpen.

Betrouwbare cijfers

“De Global Waste Management Outlook is een baanbrekend rapport”, onderstreept **Oyun Sanjaasuren**, president van de United Nations Environment Assembly (UNEA), het hoogste platform van de Verenigde Naties voor beleidsbeslissingen over leefmilieu. Voor het eerst werd het wereldwijde afvalprobleem op een systematische manier in kaart gebracht. Die betrouwbare en internationale cijfers over afval en grondstoffen zijn nodig, want *‘if we cannot measure it, we cannot manage it’*. De GWMO richt zich in de eerste plaats tot beleidsmakers. Met de cijfers en oplossingen in dit rapport kunnen overheden wereldwijd een prioriteit maken van afvalbeheer.”

Het is vijf voor twaalf, vindt Oyun Sanjaasuren. “We bevinden ons op een scharnierpunt in de wereldgeschiedenis: de bevolking groeit aan een razend tempo, in landen als China en India klimmen steeds meer mensen op tot de middelklasse en swingen de consumptie en de afvalproductie de pan uit. Als we nu niets doen aan de afvalproblematiek zaden we de komende generaties op met onomkeerbare milieuproblemen die onze basisbehoeften in het gedrang brengen: de behoefte aan zuiver drinkwater, schone lucht, een propere bodem, voldoende grondstoffen ...”

15% minder broeikasgassen

De GWMO noemt afval een halszaak voor de volksgezondheid. De maatschappelijke kost van niets doen ligt hoger dan de financiële kost om een effectief afvalbeheer uit te rollen. Bovendien kan verbeterd afvalbeheer de uitstoot van broeikasgassen met 15 tot 20% inperken.

Oyun Sanjaasuren: “Met de GWMO kunnen we de beleidsmakers over de hele wereld op hun verantwoordelijkheid wijzen. In mei 2016 staat het op de agenda van de tweede vergadering van UNEA, waar ministers en milieuprofessionals uit de hele wereld present teknen. En ook op de Algemene Vergadering van de VN in september 2016 wordt afvalbeheer een prioriteit.”

In Vlaanderen wordt 70% van het afval gerecycleerd. “Duizelingwekkend”, vindt Oyun Sanjaasuren, “vooral voor iemand uit Mongolië als ik. Dat cijfer is hoopgevend: het toont dat het mogelijk is om het afvalprobleem onder controle te krijgen. De Vlaamse aanpak om producenten verantwoordelijk te maken voor het afval dat zij creëren, vind ik een interessante benadering: op die manier moedig je hen aan om hun producten zo duurzaam mogelijk te vervaardigen. Aan de afvalleidraad met de drie R’s – *Reduce – Reuse – Recycle* – voeg ik daarom graag een vierde ‘R’ toe: *Rethink!*”

U vindt de GWMO op www.unep.org/ietc/OurWork/WasteManagement/GWMO

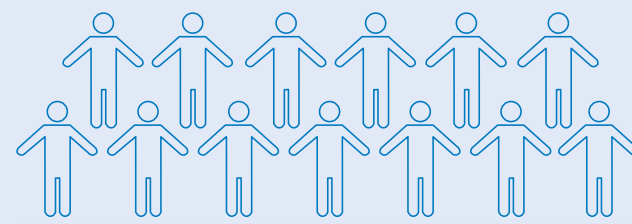
Oyun Sanjaasuren

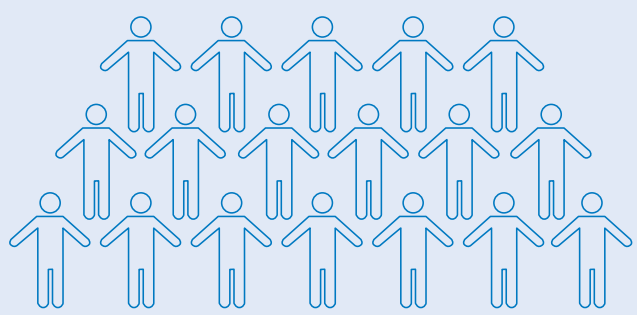
In steden wereldwijd ontstaat
7 tot 10 miljard
ton afval per jaar

70%
van het afval
wordt gedumpt

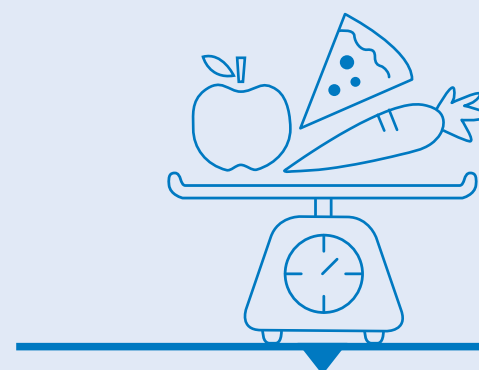
2 miljard
mensen hebben geen
toegang tot afvalinzameling
(van de 7,3 miljard)

3 miljard
mensen hebben geen
toegang tot gecontroleerde
afvalverwerking
(van de 7,3 miljard)

Verbeterd afvalbeheer
kan uitstoot van
broeikasgassen met
15 tot 20%
verminderen

1,3 miljard
ton voedsel gaat jaarlijks
verloren. Dat voorkomen,
vermindert de uitstoot van
broeikasgassen met
9%

Ahmed Aboutaleb, burgemeester van Rotterdam

“Ook burgers hebben een verantwoordelijkheid”

Op het ISWA-congres sprak de burgemeester van Rotterdam,

Ahmed Aboutaleb, over de impact van afval op een stad.

De Global Waste Management Outlook stelt dat 15 tot 20% CO2-reductie mogelijk is door wereldwijd een goed afval- en materialenbeheer te voeren. Welke rol hebben westerse regio's en steden daarin te spelen?

“Westerse regio's en steden hebben een welvaartsniveau dat ons de ruimte geeft om na te denken over dit soort vraagstukken. Een groot deel van de wereld is gewoon bezig te overleven. We moeten onze manier van consumeren, produceren en verpakken in vraag stellen. Ik denk bijvoorbeeld aan de producten die we hier maken en exporteren naar derdewereldlanden. Door duurzame materialen te gebruiken zorgen we voor ons eigen welzijn maar dragen we ook bij aan een oplossing voor het afvalprobleem elders in de wereld.”

De bevolking van grote steden als Rotterdam of Antwerpen wordt steeds diverser: mensen met de meest uiteenlopende achtergronden, kleinere en nieuw samengestelde gezinnen ... Hoe kunnen we in die context nog stappen vooruit zetten?

“Dat is in eerste instantie een kwestie van onderwijs. Investeer bijvoorbeeld in de educatie van migrantenkinderen, zij moeten binnen tien jaar zo ver zijn dat ze helemaal mee zijn met de kringlooeconomie. En misschien moeten we ook meer denken in termen van straffen en belonen.”

U hamert ook sterk op burgerzin, zeker wanneer het gaat om zwerfvuil?

“Ik praat vaak met Rotterdammers over de leefbaarheid in buurten en wijken. Zwerfvuil is een terugkerend thema in die gesprekken. Maar dat afval komt heus niet uit de hemel, dat hebben ze daar zelf gegooid. Dus geef ik hen een camera, filmen we de buurt en gaan we vervolgens allemaal samen opruimen. Een week later filmen we opnieuw en dan ligt het er net zo vuil bij als eerst. Dan confronteer ik ze met die beelden en als blijkt dat ze het zelf gedaan hebben, zeg ik ‘Doe er wat aan, niet alleen de overheid, ook burgers hebben een verantwoordelijkheid!’”

Gemeenten inspireren gemeenten

Verhalen zijn een krachtig en effectief middel om een boodschap over te brengen. Daarom lanceert de OVAM dit najaar online-verhalen van lokale besturen: hoe ze met een 'repair café' de duurzame keten vooruitstuwten, hoe ze asbest aanpakken of bodemverontreiniging opsporen. Gemeenten inspireren gemeenten.

Lokale besturen uit heel Vlaanderen vertellen in de online-portfolio hoe zij het afval-, materialen- en bodembeleid omzetten naar de praktijk en hoe ze de OVAM daarbij betrekken via financiering, samenwerking of wetgeving. Die verhalen moeten collega-gemeenten en provincies inspireren om zelf werk te maken van een duurzaam afval, materialen- en bodembeleid.

De lancering van de portfolio is geen eindpunt. De OVAM zoekt nog altijd naar nieuwe voorbeelden. Kent u een project dat een plaats verdient op onze website? Laat het ons weten via voorbeeldprojecten@ovam.be

Grasduin in de online-portfolio en laat u inspireren door veertig voorbeelden: portfolio.ovam.be

Nieuwe OVAM-handleidingen voor aanpak asbest(brand) in uw gemeente

Wat moet u als lokaal bestuur beginnen als u asbest op uw grondgebied aantreft of, erger, als er een asbestbrand uitbreekt? De OVAM schiet met twee instrumenten te hulp.

In december 2014 vernielde een brand een loods in het Nederlandse Roermond. Door de hitte, de rookontwikkeling en het bluswater verspreidden asbestdeeltjes zich in de wijde omgeving en vormden een acuut risico voor mens en milieu. Grote delen van het stadscentrum werden dagenlang afgesloten om het asbeststof op te ruimen.

De brand in Roermond zette ook in ons land heel wat in gang. De brandweer beschikte weliswaar al over een procedure bij asbestbrand, maar zo'n leidraad ontbrak voor lokale besturen. Hoe moeten zij na de bluswerken het vrijgekomen asbest in kaart brengen? Hoe moeten ze de opruiming aanpakken? De OVAM heeft een handleiding klaar.

Sven De Mulder van de OVAM: "De opvolging van een asbestbrand vraagt een kordate en gecoördineerde aanpak. Alle betrokken partijen moeten hun acties op elkaar afstemmen: de brandweer, het lokale bestuur, de verzekeringsmaatschappijen, de bewoners en de experts. De '**Leidraad asbestbranden**' begeleidt het lokale bestuur in een juiste aanpak van de gevolgschade en beschrijft alle stappen die elke betrokken partij moet nemen."

Onzorgvuldige sloop

Ook bij onzorgvuldige sloopwerken of de reiniging van een asbesthoudend dak kan de kankerwekkende stof vrijkomen. Lokale besturen zijn verantwoordelijk voor de handhaving van zulke milieuovertredingen. De nieuwe '**Leidraad handhaving bij asbestincidenten**' toont lokale besturen met acht concrete cases welke maatregelen ze kunnen nemen en naar welke wetgeving ze moeten verwijzen in een proces-verbaal.

U kunt de '**Leidraad asbestbranden**' en de '**Leidraad handhaving bij asbestincidenten**' downloaden via www.ovam.be/milieu-gezondheid/asbest

Erkend bodemsaneringsdeskundige inschakelen bij acute verontreiniging

Op woensdag 12 augustus liepen vier kinderen derdegraadsbrandwonden op in de bossen van het Limburgse Zutendaal toen ze door plassen met een chemisch en bijtend product waren gefietst. De OVAM stuurde meteen een erkend bodemsaneringsdeskundige ter plaatse.

Om lokale besturen te ondersteunen bij de aanpak van o.m. bodemvervuiling, sluikestorten en asbestbranden heeft de OVAM een raamcontract afgesloten met een erkende bodemsaneringsdeskundige. In Zutendaal werd meteen de deskundige uitgestuurd. Uit diens onderzoek kwam aan het licht dat de bodem door de illegale afvallozing vervuild was. Een sanering bleek nodig. De bodemsaneringsdeskundige bezorgde de milieuambtenaar van Zutendaal een rapport dat in detail beschreef welke maatregelen de gemeente kon treffen.

Birgit Van Campenhout van de OVAM: "Gemeenten kunnen een beroep doen op de expertise van de bodemsaneringsdeskundige: hij komt ter plaatse, brengt het probleem in kaart en geeft concreet advies over de stappen die elke partij moet nemen. Op die manier maken we lokale besturen vertrouwd met de wettelijke verplichtingen en procedures om het milieu in hun gemeente te beschermen."

Wilt ook u een beroep doen op een erkend bodemsaneringsdeskundige? Neem dan contact op via schade@ovam.be

Bestel een bodemonderzoek

Vlaanderen wil alle historisch verontreinigde gronden tegen 2036 aanpakken. Een groot aantal van die risicogronden is eigendom van de overheid. Het komt niet vaak voor dat die gronden worden overgedragen en daardoor is de bodem er veelal nog niet onderzocht.

De OVAM wil overheden stimuleren om de bodem op hun gronden te onderzoeken om verontreiniging op te sporen. Daarvoor heeft ze een raamcontract voor oriënterende en beschrijvende bodemonderzoeken afgesloten.

Binnen dat raamcontract kunnen Vlaamse overheden en lokale besturen de komende twee jaar een bodemonderzoek bestellen en laten uitvoeren. Dat biedt heel wat voordelen: u bespaart tijd en administratie en dankzij de aankoop op grotere schaal vallen de onderzoeken goedkoper uit.

Wilt ook uw gemeente gebruikmaken van het raamcontract voor bodemonderzoeken? Kijk op www.ovam.be/raamcontract-bodemonderzoeken voor alle info.

Advies op maat voor inventaris van risicogronden

Jaarlijks krijgt Ronny Segers, milieuambtenaar van Puurs, 600 tot 700 vragen van inwoners over perceelgegevens. Vroeger moest hij de verschillende documenten bij elkaar puzzelen. Dat is verleden tijd sinds Puurs, met de steun van de OVAM, alle informatie over de risico-activiteiten binnen de gemeentegrenzen uitwisselde met het OVAM-webloket.

Alle risicovolle activiteiten in Vlaanderen in kaart brengen is nodig om bodemverontreiniging op te sporen en aan te pakken. De terreinkennis en medewerking van de gemeenten is daarbij cruciaal. Zij wisselen informatie over de risicogronden binnen de gemeentegrenzen uit via het OVAM-webloket. Om dat proces te versnellen kunnen gemeenten voortaan advies op maat krijgen.

Nathalie Van Trier van de OVAM: "We bekijken per gemeente wat er moet gebeuren om de gemeentelijke inventaris te vervolledigen, en hoe dat in de praktijk het meest efficiënt kan. Het webloket is intussen uitgegroeid tot een handige tool die zowel de OVAM als haar partners heel wat tijd en administratie bespaart"

"Wat vroeger een paar uur vergde, is nu in enkele minuten geklaard", vertelt **Ronny Segers**. "Een milieuvergunning van jaren geleden? Ik heb al een kopie verstuurd nog voor ik de hoorn neerleg. Een notarisbrief rolt er uit met één druk op de knop."

Duwtje

Twee OVAM-experten screenden in twaalf dagen tijd 1.239 vergunningen. Het advies op maat gaf de gemeente een extra duwtje in de rug. "We moeten alleen nog een aantal dossiers uitzoeken van 1991 tot 1996, voor de start van het Vlaams Reglement rond bodemsanering en bodembescherming (VLAREBO), en er eventueel een VLAREBO-code aan linken", zegt de Puurse milieuambtenaar. Intussen maakt hij ook gebruik van het webloket om de bodemonderzoeken bij de OVAM te raadplegen.

Komt uw gemeente in aanmerking voor advies op maat voor de inventarisering van risicogronden? Kijk op www.ovam.be/gemeentelijke-inventaris

In Vilvoorde lag de voormalige kruitfabriek er jarenlang verlaten bij. Vandaag organiseren buurtbewoners er concerten, afterworkparty's en tentoonstellingen.

EU-lidstaten snijden vanaf 2050 geen nieuwe open ruimte meer aan

Het Internationaal Jaar van de Bodem nadert zijn finale. Een jaar lang onderstreepten de Verenigde Naties hoe belangrijk een gezonde bodem is voor elk van ons. **Caroline Newton**: "Als er iets is wat het Jaar van de Bodem ons geleerd heeft, is het dat je de bodem niet als een geïsoleerd iets mag beschouwen. Een gezonde bodem zorgt voor voedsel en helder drinkwater, slaat koolstof op en levert de ruimte om te wonen, te werken, te ondernemen, kortweg: te leven."

Voor het ruimteaspect wint bij beleidsmakers wereldwijd aan belang. Caroline Newton: "Dat is hoog tijd want de klimaatverandering en de wereldwijde aangroei van de bevolking leiden nu al tot grote migratiestromen. Die concentreren zich in steden. Het gevolg is dat ruimte een schaars goed wordt. In Vlaanderen bijvoorbeeld werd in 2013 elke dag 6,2 hectare open ruimte aangesneden. Zulke ontwikkelingen wil Europa een halt toeroepen. Daarom hebben alle Europese lidstaten afgesproken dat ze tegen 2050 geen nieuwe open ruimte meer aansnijden."

Onze ruimte is krap, gebruik haar wel

Vroeger: de voormalige Kruitfabriek in Vilvoorde. Nu: afterworkparty's, tentoonstellingen, een markt. Samen met de buurt rond de Steenkaai werd het leegstaande pand tussen de Zenne en het kanaal Brussel-Willebroek omgetoverd tot een bruisende stek voor werk en plezier. "Dat is slim ruimtegebruik in de praktijk", zegt Caroline Newton van de OVAM.

Een gebouw met vijf op elkaar gestapelde landschappen: een bos, een windmolenpark, een chrysantenteelt, een bioscoop en een café. Het paviljoen van het Nederlandse architectenbureau MVRDV voor de Wereldtentoonstelling van 2000 in Hannover is een inspirerend voorbeeld van compact en creatief ruimtegebruik. Het grensverleggende bouwconcept werpt zich op als alternatief voor het aansnijden van open ruimte.

Dat vraagt een grondige mentaliteitswijziging. Caroline Newton: "De drie R's uit het afvalbeheer – *Reduce, Reuse, Recycle* – gelden ook voor ruimtegebruik: we moeten het ruimtebeslag inperken, bestaande sites herontwikkelen en een nieuwe bestemming geven." In Vlaanderen kampen vooral stedelijke kernen met leegstaande en vervallen industriële sites. Door die onderbenutte terreinen aan te pakken, waardeer je een stadskanker op tot een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, zich ontspannen, wonen of werken.

Succesverhalen van Genk tot Gent

Dat het kan, tonen tal van succesverhalen. De voormalige steenkoolsite Winterslag in Genk is vandaag het creatieve knooppunt G-mine dat bruist van de creativiteit: een hogeschool gespecialiseerd in diverse artistieke afstudeerrichtingen, een incubator voor jonge ondernemers, een cultuurcentrum, een designcentrum, een cinema. Dat alles is goed voor 330 jobs in 42 bedrijven en organisaties.

Die verweving van werk, ontspanning, diensten en woonkernen is belangrijk. Multifunctionaliteit leidt tot een efficiënt ruimtegebruik en houdt het aantal verplaatsingen beperkt. In de Gentse binnenstad was de wijk Waalse Krook jarenlang een verontreinigd terrein van 3.000 vierkante meter. Na een grondige sanering verrijzen daar binnenkort de nieuwe stadsbibliotheek, het Centrum voor Nieuwe Media, kantoren en handelsruimtes voor innovatieve onderzoekers en ondernemers.

Vanuit de buurt

Vaak liggen verontreinigde terreinen er jaren verlaten bij. Dat kan ook anders. In de voormalige Kruitfabriek in Vilvoorde bijvoorbeeld zijn buurtbewoners de drijvende kracht achter een tijdelijke culturele spil, in afwachting van de ontwikkeling van een nieuw stadsdeel. Kleinschalige theaterproducties, architectenbureaus, tentoonstellingen, optredens, *afterworkparty's* en andere initiatieven schieten er uit de grond. Die creatieve smeltkroes gaat leegstand tegen en trekt de nieuwe buurt op gang. De enthousiaste buurt- en privé-initiatieven komen op die manier ook het toekomstige ontwikkelingsproject op de site ten goede.

Dergelijke burgerinitiatieven borrelen van onderuit op. De vraag is hoe overheden ze kunnen ondersteunen. "De nieuwe tijdsgeest en de uitdagingen die op ons afkomen vragen een totaal andere aanpak. Daarbij zijn samenwerking en overleg de sleutelwoorden en dat tussen burgers, overheden en bedrijven van alle slag", besluit Caroline Newton.

Additive Design Challenge maakt winnaars bekend

3D-printen voor de planeet

Een modulaire schoen, een audioverhaal met 3D-geprinte afbeeldingen voor blinde of slechtziende kinderen, een lamp die de verstaanbaarheid verbetert: op 19 oktober werden de winnaars van de Additive Design Challenge bekendgemaakt. Met die wedstrijd daagde Plan C denkers, designers en doeners uit om de kracht van 3D-printen te gebruiken voor een positieve impact op mens en planeet.

Een kleine zestig designers, bedrijven en studenten tekenden begin dit jaar in op de Additive Design Challenge. Het uitgangspunt van de wedstrijd is de kringlooeconomie: een economie waarbij afval een ontwerpfout is en materialen eindeloos worden hergebruikt. Een ander criterium: de ontwerpen moeten economisch rendabel zijn. Een nieuw product creëren volstond dus niet. De ontwerpers bogen zich ook over de distributie, de verkoop, de terugname, het hergebruik ... Na een coachingtraject van een half jaar koos de jury op 19 oktober de vier winnende ontwerpen.

Hiernaast stellen we twee winnende ontwerpen voor. De andere twee zijn Turbulent, een nieuwe manier om kleinschalig waterkracht om te zetten in elektriciteit, en Bookbox, audioverhalen met 3D-geprinte voelillustraties voor blinde en slechtziende kinderen.

Meer info op www.turbulent.be en www.sofiedeleener.be/bookbox.html

Meer info over de Challenge vindt u op <http://challenge.plan-c.eu>

Absorblight (Bruno Vereecke)

Een lamp die u beter doet horen

De vrouw van Bruno Vereecke is slechthorend. De ingenieur-architect ontwierp een tafellamp die omgevingsgeluiden absorbeert en de spraak versterkt.

Absorblight is een akoestische verlichting maar ze doet meer dan licht geven: ze versterkt de spraak en absorbeert omgevingsgeluid. "Absorblight zorgt ervoor dat je elkaar beter verstaat," zegt bedenker Bruno Vereecke van Vector Architecten. "Mijn vrouw is slechthorend. Daarom begon ik me te interesseren in ruimte-akoestiek. Die laat op veel plekken te wensen over. Ik besloot zelf iets maken dat door zijn vorm en materiaalkeuze de verstaanbaarheid verbetert. Zo ontstond Absorblight. De tafellamp absorbeert omgevingsgeluiden én ondersteunt de gezichtsexpressie, wat helpt om elkaar beter te verstaan."

Bruno's concept is op huiskamerniveau bedacht, maar de lamp zal ook in restaurants of op kantoor de akoestiek gevoelig verbeteren. Bruno Vereecke: "Door hem via 3D-printing op maat te maken, levert de productie nauwelijks afval op. Mocht een onderdeel stuk gaan, dan kun je het eenvoudig opnieuw printen."

Het eerste ontwerp van de Absorblight is klaar en levert goede resultaten op. "Nu moet ik de nodige fondsen vinden om het concept door te ontwikkelen en op de markt te brengen."

Meer info over Absorblight:
brunovereecke@vectorarchitecten.be

Alice (Kristel Peters)

Modulaire schoen tegen afval

Met z'n allen gooien we 39 miljard schoenen per jaar weg. Kristel Peters gaat met een modulaire schoen de strijd aan met die enorme afvalberg.

Een oplossing voor de massa schoenen die we produceren en weggooien. Daar pijnigde Kristel Peters zich al lang het hoofd over. "Ik doe onderzoek naar duurzame schoenenontwerpen aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK). Ik probeer uit te vinden welke materialen en fasen in de levenscyclus van een schoen de grootste impact hebben op het milieu. Om dat te achterhalen, ben ik zelf schoenen beginnen te maken, zowel in duurzame als in niet-duurzame materialen. Bij een klassieke schoen worden verschillende soorten grondstoffen aan elkaar gelijmd. Dat maakt het heel moeilijk om ze te recyclen. Daarom gooide ik het over een compleet andere boeg."

Het eerste prototype is nu klaar. "Alice is een modulaire schoen en een duurzame oplossing voor de wegwerpproblematiek", verduidelijkt Kristel. "De zool en de binnenkant van de schoen worden 3D-geprint en dus op maat gemaakt. Daardoor zit die als gegoten en hou je hem langer. Enkel het 'jasje', wat aan de zool wordt vastgemaakt, wissel je naargelang het seizoen of je outfit van de dag."

Shoelab

Ondertussen sleutelt Kristel Peters verder aan het prototype. "Ik experimenteer met recycleerbare materialen die passen in het levenscyclusedenken." Ze heeft ook al nagedacht over hoe ze Alice aan de man wil brengen. "Ik zie de modulaire schoen als een servicesysteem. Mensen komen naar een shoelab, waar ze hun voeten laten scannen en hun schoen op maat laten 3D-printen. Als de schoen beschadigd is, brengen ze hem terug en wordt er ter plekke een nieuwe geprint. Het versleten exemplaar wordt dan opnieuw gebruikt om nieuwe schoenen te printen. Het concept is er, nu zoek ik nog mensen die mee willen investeren."

Meer info over Alice: www.shoedesigner.be

Antwerpen wil met Fashion Flows
uitgroeien tot circulaire modestad

Kleren maken de keten

Ontwerpers, producenten, retailers en consumenten inspireren om elk hun schakel van de modeketen te sluiten, dat is het project Fashion Flows. Met steun van de OVAM tonen Flanders Fashion Institute, Plan C en StadsLab2050 in acht innovatieve experimenten hoe Antwerpen kan uitgroeien tot circulaire modestad.

Meer weten?

De OVAM is geïnteresseerd in uw vragen, opmerkingen en suggesties.

Schrijf ons via
ovam.link@ovam.be

 www.facebook.com/ovam.be

 @PersAtOVAM

Colofon

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur: Jan Verheyen
- Redactieraad: Patriek Casier, Sofie De Keyser, Willy Sarlee, Els Van Camp, Anne Vandeputte en Caroline Van Gool.
Redactieadres: OVAM, Stationsstraat 110, 2800 Mechelen, ovam.link@ovam.be - Foto's: OVAM, ISWA, De Kruitfabriek, Bruno Vereecke, Kristel Peters, Shutterstock. Redactie en realisatie: www.pantareinpublishing.be. Wettelijk depotnummer: D/2015/5024/13 - Oplage: 3250 ex. - De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de OVAM. Gegevens uit deze nieuwsbrief mag u overnemen mits de bron wordt vermeld. De OVAM en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor gevolgen die zouden kunnen ontstaan uit het gebruik van in deze uitgave opgenomen informatie.

Een bibliotheek, niet met boeken, maar met klerhangers vol designerkleding. Dat is het concept van een kledingbibliotheek. In Berlijn, Parijs en Amsterdam slaat het systeem al enige tijd aan. Dat moet bij ons ook lukken, dacht Veerle Spaepen van Plan C. De eerste pop-upwinkel van Les ReBelles d'Anvers opent in het voorjaar van 2016 in Antwerpen. Oprichter **Veerle Spaepen**: "Met deze formule rebelleren we tegen de *fast fashion* industrie. Een kledingbibliotheek vertaalt het concept van de deeleconomie naar de modesector. In plaats van kleding te hebben, gaat het over kleding uitlenen. Dat is veel duurzamer."

Pimp je stijl

Les ReBelles d'Anvers wil de kloof tussen de doorsnee consument en duurzame kwaliteitsmode dicht. Veerle Spaepen: "Ik wil zoveel mogelijk mensen aan den lijve laten ondervinden dat kleren die met zorg gemaakt zijn, langer meegaan. Ze kunnen hun kledingstijl pimpen, zonder extra te consumeren of diep in de portemonnee te tasten. Daarnaast is Les ReBelles d'Anvers een platform voor eigenzinnige ontwerpers die bewust met de materiaalketen omgaan."

De kledingbibliotheek is een van de eerste concrete ideeën van Fashion Flows. In dat project onderzoeken Flanders Fashion Institute, het transitienetwerk duurzaam materialenbeheer Plan C en StadsLab2050 hoe de modesector de keten kan sluiten. **Gert Vandermosten** van stad Antwerpen: "Antwerpen is een modestad met een avant-gardestatus. Vanuit die positie willen we ontwerpers, producenten, retailers en consumenten inspireren om hun schakel van de modeketen te sluiten. Na fashion capital moet Antwerpen uitgroeien tot het centrum van de circulaire mode."

Gezocht: bedrijven

Ontwerpers en ondernemers weten niet altijd goed welke stappen ze zelf kunnen zetten. Fashion Flows wil die kennis verzamelen, tools aanbieden en experimenten

opzetten. Gert Vandermosten: "Die experimentele prototypes omzetten in een succesvol businessmodel, dat kunnen we als stad niet alleen. Daarvoor zijn slagkrachtige bedrijven nodig."

Via het subsidiebesluit steunt de OVAM het Fashion Flows-project. Daarnaast past het project naadloos in het duurzaam materialenbeleid en het Vlaams Materialenprogramma. Dat publiek-privaat coördinatieplatform stoomt Vlaanderen klaar voor de transitie naar een duurzame kringlooeconomie. Het accent ligt op slimme, lokale keuzes van grondstoffen, hergebruik en herstel. Gert Vandermosten: "Met kleine aanpassingen in een ontwerp of het productieproces maak je al een wezenlijk verschil in de hoeveelheid en het soort materialen die nodig zijn."

Innovatieve inzameling

Naast de kledingbibliotheek lopen er momenteel zeven innovatieve experimenten over circulaire mode. "Ik verwacht veel van de kledingbib, maar ook van innovatieve inzamelvormen van kleding", zegt Gert Vandermosten. "Van de kleding die vandaag via containers wordt ingezameld, wordt 55% herbruikt, waarvan 10% in België. We bekijken samen met de non-profitsector hoe we die ophaling kunnen verbeteren. Een van de denkpistes is dat consumenten hun gebruikte kleding kunnen terugbrengen naar de kledingwinkels. Zij kunnen de goeie stukken tweedehands verkopen en de rest vermalen om er opnieuw garen van te maken."

**Meer info: stadslab2050.be/product/ontmoetingsruimte-fashion-flows;
www.plan-c.eu/project-fashion-flows;
www.ffi.be/nl/event/fashion-flows-circulaire-mode**

**Maak kennis met Fashion Flows en de duurzame modesector tijdens de Fashion Talks op donderdag 3 december.
Meer info op www.fashiontalks.be/nl**